

HENRIK SIENKIEWICZ

POTOP

Iz poljskine prevel
DR. RUDOLF MOLE

"Treba je samo črevo s smodnikom potisniti topu v žrelo ter nitko, visečo na črevesu, zažgati. Ko se smodnik vname, je ta top pri vragu. Hotel sem reči: top poč!"

"Ej, dečko, kaj vendar pripoveduješ? Ali mar ne bašejo vsak dan vanj dovolj smodnika, a top ne poč!"

Kmitic se je smejal in poljubil rokav priorjevega habita.

"Ej, daj mi vendar mir!" ga je prekinil prior.

"In sveto," je pripomnil gospod Kmitic, "toda topov ne poznate. Druga stvar je, če se vname smodnik na dnu topa, tedaj meče krogle in sila spredaj izletava; ako pa zamašiš žrelo s smodnikom in ga zažgeš, ga ni topa, ki bi mogel prenesti tak poizkus. Vprašajte gospoda Čarnekega! Saj če se še puškina cev zamaši s snegom, jo sila pri strelu raznese. Tako je ta vražja sila! Kaj šele, če se vname celo črevo pri koncu cevi? Vprašajte gospoda Čarnekega!"

"Tako je. To ni za vojaka nobena tajnost," je rekel gospod Čarnecki.

"Torej če se razpoči ta top," je nadaljeval Kmitic, "so vsi ostali za nič."

"Ta stvar se mi zdi nemogoča," je rekel o. Kordecki, "zakaj prvič, kdo si upa to storiti?"

"Samo en lopov," je rekel gospod Andrej, "a odločen vitez, zove se Babinič."

"T?" sta vzkliknila hkratu duhovnik in gospod Peter Čarnecki.

"Ej, oče, dobrotnik moj! Saj sem bil pri vas pri izpovedi in sem odkritosrčno priznal vsa svoja dejanja. Bila so med njimi še pomembnejša od tega, kar nameravam; kako morete dvomiti, če se upam, ali ne? Ali me ne poznate?"

"To je junak, vitez nad vitezi, kakor mi je Bog mil!" je zakričal gospod Čarnecki.

In objel je Kmitica okoli vratu in dejal:

"Daj da te poljubim, že za samo dobro voljo, daj da te poljubim!"

"Če mi pokažete kako drugo sredstvo, pa ne pojdem," je nadaljeval Kmitic, "toda zdi se mi, da si bom že znal kako pomagati. Pomnita tudi to, da govorim po nemško, kakor bi trgoval v Gdanskem z dogami in sodarskim lesom. To mnogo pomeni, zakaj če bi le imel obleko, me težko spoznajo, da nisem iz njihovega tabora. Toda jaz si mislim, da ne stoji tam pred žrelo topov nihče, ker ni varno, in da izvršim svoje delo, preden me zapazijo."

"Gospod Čarnecki, kaj sodiš o tem?" je vprašal naenkrat prior.

"Izmed sto, se kvečjemu eden vrne s takega podjetja," je odgovoril gospod Peter.

"Bil sem že v hujših škripcih," je odgovoril Kmitic, "nič se mi ne bo zgodilo, zakaj taka je pač moja sreča! Ej, ljubi oče, in kakšna razlika! Nekdaj sem šel v razne nevarnosti, da se izkažem, da se proslavim, a zdaj vse v čast najsvetejše Device. Če mi bo treba tudi položiti glavo, kar se mi pa ne zdi, povejta sama: ali si je mogel žele ti slaynejše smrti, kakor je ona za tako stvar?"

Duhovnik je dolgo molčal, naposled je pa dejal:

"S pregovarjanjem, s prošnjami, z rotnjem bi te zadrževal, če bi se hotel lotiti tega dela samo, da si pridobiš slavo, toda prav imaš, tu gre za čast najsvetejše Device, za to 'svetišče', za vso deželo. Ti pa, moj sin, če se srečno vrneš, ali si pa pridobiš mučeniško palmo, si pridobiš največjo slavo, največjo

srečo, odrešenje. Proti mojemu sreču ti rečem torej: pojdi, jaz te ne zadržujem! Naše molitve in božje varstvo pojde s teboj."

"V taki družbi pojdem drzno in rad padem."

"In vrni se, vojaček božji, in vrni se srečno, zakaj mi smo te tu odkritosrčno vzljubili. Vodi te sveti Rafael in pripelji nazaj, moj ljubljeni sin!"

"Jaz pričnem takoj s pripravami," je rekel veselo gospod Andrej, objemajoč duhovnika, "preoblečem se po švedsko, denem si okoli vratu ovrtnik in na noge škornje z golenicami, nabašem si smodnika, vi pa, oče medtem ne začenjajte z zagovarjanjem, ker megla je sicer potrebna švedom, a potrebna je tudi zame."

"Ali se nočeš izpovedati pred odhodom?"

"Kako drugače! Brez tega bi ne šel, ker bi imeli vrage dostop do mene."

"Torej s tem prični!"

Gospod Peter je zapustil celico. Kmitic pa je pokleknil pred duhovnikom in se očistil svojih grehov. Potem pa je šel vesel kakor ptič delat priprave za svoje podjetje.

Cez kakih dve uri je že v pozni noči potrkal zopet na celico očeta priorja, kjer je tudi gospod Čarnecki čakal nanj.

Oba sta ga jedva spoznala, tak šved se je napravil iz njega. Brke si je zavihal pod nos in jih razčesal na koncih, si postavil klobuk po strani in je bil popolnoma podoben kakemu konjenišnemu oficirju iz znamenitega rodu.

"Za Boga, človek bi ob pogledu nanj nehote zgrabil za sabljo!" je rekel Peter.

"Sveče stran!" je zaklical, "in pokažem vam nekaj."

In ko je o. Kordecki naglo odstranil sveče, je položil gospod Andrej na mizo poldrug čevljev dolgo klobaso, debelo kakor roka krepkega moža, sešito iz smolnatega platna in trdo nabasano s smodnikom. Na enem koncu je visela dolga vrstica, zvita iz prediva, nasičena z žveplom.

"No," je rekel, "kakor hitro vlecim to klobaso razbijaču v žrelo in prižgem vrstico, se mu mora razpočiti trebuh."

"Še Lucifer bi se razpočil!" je zakričal gospod Čarnecki.

Toda spomnil se je, da je boljše, da ne imenuje nečistega imena in udaril se je po ustih.

"S čim pa boš prižgal vrstico?" je vprašal o. Kordecki.

"V tem obstoja vsa nevarnost podjetja, ker moram ogenj kresati. Imam izboren kremen, suho gobo in kresivo iz najboljše jekla, a ker se dela pri kresanju šum, lahko kaj opazijo. Kakor upam, vrviče ne bodo mogli ugasniti, ker bo v topovi bradi in jo bo težko opaziti, zlasti ker bo hlastno tlela, toda za menoj se utegnejo spustiti, jaz pa ne bom mogel bežati naravnost proti samostanu."

"Čemu ne?" je vprašal duhovnik.

"Ker bi me puh ubil. Kakor hitro zapazim iskro na vrvi, moram takoj zbežati z vso silo v stran in se vreči po kakih petdesetih korakih na zemljo pod nasipom. Šele po razpoku bom drvel proti samostanu."

"Bože, Bože, koliko nevarnosti," je rekel prior, dvignivši k nebu oči.

"Ljubi oče, tako sem gotov, da se vrnem k vam, da se me ne loteva niti ganjenost, ki bi se me morala v takih okoliščinah. Toda pustimo to. Ostanita zdrava in molita, da bi mi Bog dal srečo. Sprejmita me le do samostanskih vrat!"

"Kako to? Mar misliš takoj

oditi?" je vprašal gospod Čarnecki.

"Mar naj čakam, da se zdani ali pa, da se megla poleže? Mar mi moja glava ni mila?"

Toda v tej noči ni odšel gospod Kmitic, kajti baš takrat, ko so prišli do vrat, se je kakor nalašč začelo jasiti. Vrhu tega se je slišal tudi nekak hrup pri orjaškem topu.

Zjutraj zgodaj so se obleganci prepričali, da so ga prekotatili na drugo mesto.

Zakaj švedje so nekako izvedeli o veliki šibkosti zidu nekoliko dalje, na ovinku, okoli severne bastije in so sklenili uravnati strele na novo stran. Morda je bil tudi o. Kordecki v zvezi s tem, zakaj prejšnji dan so videli staro Konstancijo, ko je šla iz samostana; njo so pa uporabljali v glavnem za to, kadar je slo za razširjanje krivih vesti med švede. Naj je bilo, karkoli si bodi, storili so veliko napako, ker so obleganci med tem lahko popravili na prejšnjem mestu zid, ki je bil že zelo preluknjan, za nov predor pa so morali švedje potratiti zopet par dni.

Noči so bile vedno jasne, dnevi nemirni. Streljali so s strašno silo. Duh dvoma je zopet začel preletavati med obleganci. Med šlaho so se nekateri hoteli na vsak način podati, a tudi nekateri redovniki so izgubili pogum. Opozicija je rastla čimdalje bolj. O. Kordecki se ji je ustavljal z vso energijo, a njegovo zdravje je začelo pešati. Medtem je prišla švedom nova pomoč iz Krakova, zlasti strašni naboji v obliki železnih cevi, napolnjenih s smodnikom in svincem. Te so povzročale med obleganci še več strahu nego pa škode.

Kmitic se je od onega časa, ko se je bil odločil, da bo raztrgal orjaški top začel dolgočasiti v trdnjavi. Vsak dan je s tesnim srecem ogledoval svojo klobaso. Pa se je premislil in naredil še večjo, ki je bila skoro vatel dolga in debela kakor golenica.

Zvečer se je poželjivo oziral z obzidja proti topu, potem je ogledoval nebo kakor astrolog. Toda jasni mesec, obsevajoč beli sneg, je onemogočal njegovo nevarno podjetje.

A naenkrat je nastopilo vlažno vreme, oblaki so zagrnili obzorje in nastala je temna noč kakor v rogu. Gospod Andrej je postal tako dobre volje, kakor bi ga bili posadili na sultanovega žrebca, in komaj je udarilo polnoč, je že bil pri gospodu Čarneckem v svoji švedski obleki in s klobaso pod pazduho.

"Grem!" je rekel.

"Čakaj, da obvestim priorja."

"Dobro. No, gospod Peter, daj da te poljubim, in pojdi po o. Kordeckega!"

Čarnecki ga je srčno poljubil in se obrnil. Komaj je naredil trideset korakov, ko se je pojavil pred njim o. Kordecki. Tu

di on si je mislil, da Kmitic odrene, in je prišel, da bi ga blagoslovil.

"Babinič je pripravljen. Čaka le na vas, častiti."

"Že grem, že grem," je odgovoril duhovnik. "Mati božja, pomagaj mi in reši ga!"

Cez hip sta oba postala pri prehodu, kjer je Čarnecki pustil Kmitica, toda o gospodu Andreju ni bilo ne duha ne sluha več.

"Sel je," je rekel osuplo oče Kordecki.

"Sel je!" je odgovoril gospod Čarnecki.

"Ti izdajca," je govoril nevoljno prior, "hotel sem mu dati še ta škapulirček okoli vratu." Oba sta umolknila. Okoli je vladala tišina, ker se zaradi zelo temne noči ni streljalo na nobeni strani. Naenkrat je Čarnecki živo zašepetal:

"Kakor mi je Bog mil, saj se še niti ne trudi, da bi šel tiho! Ali slišite, častiti, korake? Sneg hrešči."

"Najsvetejša Devica, varuj svojega služabnika!" je ponovil prior.

Nekaj časa sta oba pazljivo poslušala, dokler niso utihnil koraki in hrest snega.

"Veste kaj, častiti?" je zašepetal Čarnecki, "včasih se mi zdi, da se mu posreči, in nič se ne bojim zanj. Ta bestija je odšel, kakor bi šel v gostilno pit žganje. Kakšen pogum je v tem človeku! Ali bo zgodaj podlezel, ali pa postane hetman! Hm, če bi ne vedel, da je služabnik Marije, bi mislil, da ima... Daj mu Bog srečo! Daj mu Bog, zakaj takega viteza ni več v ljudovladi!"

"Tako temno je, tako temno," je rekel o. Kordecki; a oni pa so postali od našega nočnega izpada oprezni. Lahko naleti na cel oddelek, preden se ozre..."

"To mislim tudi jaz. Pehota stoji, to vem, in se pridno čuva, toda oni stoje vendar na nasipih in ne pred nasipi, ne pred žreli lastnih topov. Če ne zaslišijo korakov, se mu bo lahko potuhniti pod nasipi, potem pa ga že sama oddaljenost zakrije."

Duhovnik je začel blagoslovljati temo.

Naenkrat se jima je pridružila tretja oseba. Bil je gospod mečnik sieradski.

"Kaj je novega?" je vprašal. "Babinič je šel prostovoljno razstreliti s smodnikom orjaški top."

"Kako to? Kaj?"

"Vzel je klobaso s smodnikom vrstico, kresilo in je odšel."

Gospod Zamojski se je prijel z obema rokama za glavo.

"Jezus, Marija, Jezus, Marija!" je rekel. "Sam?"

"Sam!"

"In kdo mu je to dovolil? To je vendar nevarnost!"

"Jaz! Z božjo pomočjo je vse mogoče, še celo njegova srečna vrnitev!" je odgovoril o. Kordecki.

Zamojski je umolknil. Čarnecki je začel sposti od razburjenja.

"Molimo!" je rekel duhovnik. Pokleknili so vsi trije in začeli moliti. Toda vsled nemira so se ježili lasje na glavi obema vitezoma. Minilo je četrto, potem pol ure, potem ena ura, dolgo kakor stoletje.

"Najbrže ne bo nič," je rekel Čarnecki.

In oddahnil se je globoko. Naenkrat pa se je v daljavi dvignil ogromen steber ognja in nastal je tak pok, kakor bi se vsi gromi zvalili z neba na zemljo, stresli so se zidovi, cerkev in samostan.

"Razstrelil ga je! Razstrelil!" je zakričal gospod Čarnecki.

Nove eksplozije so mu prekinile nadaljnje besede.

Duhovnik se je vrgel na kolena, dvignil roke kvišku in klical proti nebu:

"Mati najsvetejša! Zaščitni

ca naša, vrni nam ga srečno!"

Na obzidju je nastal trušč. Posadka, ki ni vedela, kaj se je zgodilo, je zgrabila za orožje. Iz celice so začeli begati redovniki. Nihče ni več spal. Še celo ženske so planile iz spanja. — Vprašanja in odgovori so se pričeli križati kakor blisk:

"Kaj se je zgodilo?"

"Naskok!"

"Švedski top se je razpočil!" je vpil neki topničar.

"Čudež! čudež!"

"Kje je o. Kordecki?"

"Na obzidju. Moli! On je to napravil!"

"Babinič je razstrelil top!" je vpil gospod Čarnecki.

"Babinič! Slava najsvetejši Gospe! Sedaj nam ne bo mogel več škodovati!"

Istočasno so začeli doletavati tudi iz švedskega tabora vzkliki zbežanosti. Na vseh nasipih se zablesteli ognji.

Slišal se je čimdalje večji rop. Pri svetlobi ognja je bilo

videti množico vojakov, ki so begali v velikem neredu na vse strani. Zadonele so trombe, bobni so ropotali venomer; na obzidje so prihajali kriki, iz katerih sta se oglašala strah in groza.

Kordecki pa je še vedno klečal na obzidju.

Naposled je začela noč bledeti, ali Babinič se ni vrnil v trdnjavo.

(Dalje prihodnjič.)

Mlad organist najden v snegu na cesti

Freemont, Ohio, 9. januarja. V tukajšnji bolnici se nahaja poznani organist Jack Hall, star 23 let. Našli so ga včeraj napol zmrznjenega v snegu na cesti. Bil je tri dni brez strehe in jedila. Iz papirjev, ki so jih dobili pri njem, se sklepa, da je organist in da je svoječasno prišel iz južne Afrike v Ameriko.

Pred mestno hišo se je zbrala te dni več tisoč broječa množica, ki je zahtevala od župana, da jim preskrbi hrano in prosto vožnjo po ulični železnici. Sedanji Detroitški župan Murphy je bil izvoljen zadnjo jesen na obljubi, da bo skrbel za brezposelne.

45c RAZPRODAJA

PRI
Chicago Chain Store Co.
6101 Glass Ave., vogal E. 61. ceste
SE PRIČNE V TOREK 13. JANUARJA 1931

NUDILI BOMO 1000 OSTANKOV PO 3 JARDE ČISTO NOVEGA SPOMLADANSKEGA BLAGA

V DRUGIH TRGOVINAH BI PLAČALI ZA ISTO 45c JARD

- SPODAJ NAVAJAMO NEKAJ PREDMETOV:
- 3 jardi ostanki pisanega blaga za obleke, po 45c
  - 3 jardi ostanki broadclotha, po 45c
  - 3 jardi ostanki nova kimona flanela, po 45c
  - 3 jardi ostanki blaga za srajce, jako fino, po 45c
  - 3 jardi ostanki finega ginghama, po 45c

In še več drugih ostankov finega blaga, ki so premajhni za omenjati

Chicago Chain Store Co.
6101 Glass Ave., vogal E. 61. ceste

Gornje tri osebe bodo glavne pričë proti Gilbertu H. Beesemyer iz Hollywooda, Cal., ki je poneveril tamošnji posojilnici osem milijonov dolarjev. Zgoraj na levi je Ethel Flanigan, knjigovodkinja, zraven je podpredsednik firme, R. L. Fleury, ki je priznal, da je vedel za tatvino, spodaj na sliki je pa Mitzi Wilmer, privatna tajnica Beesemyerjeva.